

Список використаних джерел

1. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» : Закон України від 02 черв. 2016 р. № 1402-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2016. № 31. Ст. 545.

2. Концепція впровадження електронного судочинства в Україні / Державна судова адміністрація України. URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/konceptcia_esud.pdf.

3. Стратегія цифрової трансформації юстиції та суміжних правових сфер (2021–2023) / Міністерство цифрової трансформації України URL: <https://thedigital.gov.ua>.

4. Про застосування інформаційно-комунікаційних технологій у здійсненні правосуддя : Рекомендація CM/Rec(2021)7 Комітету міністрів Ради Європи URL: <https://www.coe.int/en/web/cdcj/digital-justice>.

5. Коваленко О. М. Цифровізація судової влади в Україні: стан, проблеми, перспективи. Публічне право. 2022. № 4. С. 112–117.

Полагів Аліна Петрівна,

Здобувача ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Ясінь Ілона,

доцент кафедри кримінально-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

СУДОВА ВЛАДА В ПЕРІОД ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ: ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Відповідно до ст. 6 Конституції України, однією з гілок влади є судова. Вона відіграє важливу роль у функціонуванні держави, забезпечуючи захист прав і свобод осіб, порядок і справедливість. Судова система часто стикається з різними

труднощами. За останній час найважчим випробуванням стала війна, яка внесла корективи в діяльність суду й здійснення правосуддя в Україні. Суди зіштовхнулися з багатьма проблемами: зростання кількості справ, які стосуються правопорушень проти основ національної безпеки та воєнних злочинів, тимчасова окупація територій, відключення електроенергії, руйнування приміщень суду. За таких умов актуальним є питання вдосконалення судової влади як в період воєнного стану, так і в повоєнний час.

Одним із викликів, який постав перед судами – проблема доступу громадськості до судових засідань. Перенесення судових справ із установ, що призупинили діяльність, створила комплекс викликів. Будівлі судів виявилися непідготовленими до збільшеного документообігу, частина з них зазнала пошкоджень під час військових дій. Суддівський склад таких інституцій потерпає від перевантаження, а процес додаткового фінансування при переміщенні справ з небезпечних зон потребує часу. Ситуація ускладнюється частковою втратою архівів на непідконтрольних територіях, деякі з яких знищені безповоротно. Громадяни з районів, де суди не функціонують, стикаються з обмеженим доступом до міжміських перевезень, поштових та банківських послуг, що суттєво перешкоджає їх можливості реалізувати право на справедливий суд [1, с. 12].

Проблемним також є питання зупинення провадження та відкладення розгляду справ через обставини воєнного стану. Рада суддів України розробила Рекомендації для судів в умовах воєнного стану, які дозволяють відкладати засідання, враховуючи, що багато учасників процесів не можуть подати заяви про відкладення через залучення до роботи на об'єктах критичної інфраструктури, службу в Збройних Силах України або через небезпеку для життя. Однак залишається неясним, як при цьому дотримуватись процесуальних строків та принципу їх розумності. У судовій практиці переважно задовольняються ті клопотання про відкладення, де заявник чітко пояснює конкретний вплив воєнного стану на неможливість явки до суду, а суд, оцінивши ці обставини, визнає причини неявки поважними [2, с. 142].

Особливої уваги потребує порядок розгляду проваджень, які стосуються воєнних злочинів. Основна частина з яких

розглядається у спеціальному судовому провадженні. Зазвичай такі справи розглядаються за відсутності обвинувачених [3, с. 124].

Отже, хоча війна і вплинула на функціонування судової влади, з'явилися різні проблеми у роботі судів, але вони й надалі продовжують свою роботу, долають труднощі та вдосконалюються. Звичайно, потрібно й надалі працювати над удосконаленням судової влади, особливо в період післявоєнної відбудови. Вважаємо, що основними шляхами можуть бути: забезпечення безперервності функціонування судів на всій території України та забезпечення безпеки; спеціалізація судів щодо розгляду справ, які пов'язані з воєнними злочинами та правопорушеннями проти основ національної безпеки, впровадження автоматизованих цифрових технологій, відкритість і гласність судових засідань, гармонізація законодавства України з стандартами міжнародного правосуддя. Особливо актуальними є питання відновлення інфраструктури судів, підвищення довіри до суддів, забезпечення незалежності суддів в умовах тиску, який спричинений як внутрішніми, так і зовнішніми факторами. Саме реформування судової влади є одним із чинників відновлення України.

Список використаних джерел

1. Азаренко Т. І. Вплив збройного конфлікту на сході України на доступ осіб до системи правосуддя. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф. Чернівці: 2020. 356 с.

2. Припхан І. І. Проблемні питання здійснення судочинства в умовах воєнного стану. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф. Чернівці: 2022.

3. Саленко О. В. Забезпечення права на справедливий суд у справах про воєнні злочини. Актуальні проблеми судового права: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Х.: Право, 2024. 446 с.